

Proti hegemoniji

Samostojna fotografska razstava Tadeja Vindiša
Figure brez naslova
v KiBeli

KAJA KRANER

Jedrnat naslovitev samostojne razstave mladega fotografa Tadeja Vindiša v KiBeli, ki z minimalno intervencijo privzema klasično "breznaslovno" naslovitev, že nedvomno veliko govori o njegovem pristopu, predvsem pa je povedna v kontekstu tako imenovane avtorske govorice. Mladi diplomant fotografije na praškem FAMU ima na prvi pogled izrazito tradicionalističen pristop k mediju. V klasični maniri fotografira objekte, pri čemer je ključno organizacijsko načelo slikovnega polja eden osnovnih prostorskih ključev, figura in ozadje. Ta isti prostorski ključ seveda ni zgolj načelo organizacije nevtralnega slikovnega polja, ampak ima številne posledice, sploh pa bazira na mnogih predpostavkah. Organizacija slikovnega/vidnega polja je navsezadnje v temelju zvezana s tehnologijo zaznavanja (gledalsko subjektivacijo),

(mikro)politiko konceptualizacije in materializacije vidnega polja in režima. Režima, ki ga fotograf med ustvarjalnim postopkom hkrati udejanja, dokumentira in vzpostavlja bazo, da se ta reproducira; vzpostavlja platformo za identifikacijo, interpelacijo ipd. gledalca v procesu zaznavanja.

Na prvi pogled se zdi, da Vindiš "prepriča" predvsem s svojo obrtniško, medijsko-tehnološko spretnostjo, ki je v sodobni umetnosti nismo vajeni, sploh pa ne predstavlja ravno osrednjega objekta relevantnosti. Dovršena avtorska govorica je še stopnjevana v nekakšnem "manj je več" prezentacijskem pristopu, ki si lahko brez težav privoščiti odkloniti vsakršne balaste, ker vsega skupaj pet fotografij velikega formata povsem solidno funkcionira v relativno velikem, zgolj nekoliko zatemnjenem razstavnem prostoru. Obrtniška dovršenost - za nekatere to, kar v sodobni umetnosti pogrešajo, za druge nekaj, kar zelo verjetno nakazuje na konceptualno zategnjenost - je vsekakor prvi vtis, vendar se je na tej točki neustrezno zaustaviti. Pri Vindiševem pristopu bi morebiti lahko govorili o nečem takem, kot je

samovoljno vztrajanje pri discipliniranosti v mediju in konvencionalnosti upodabljalnih pristopov (ki jih na primer izsiljuje akademski pedagoški proces), preko tega pa taktično ustvarjanje pogojev za (lastno) svobodo. Akademski obrtniški drill, baza, ki utegne zatreti "svobodne kreativne izlive", ki naj bi se jim umetnik po nekem najbolj razširjenem prepričanju med kreativnim procesom predajal, namreč (lahko) istočasno omogoči nekakšno "svobodo gibanja". Ta je - in to kajpak ne drži izključno za kontekst umetniškega izražanja - seveda produkt boja, predpostavlja dobršno mero intelektualnega, obrtniškega, kakršnega koli že napora, investicije truda preko dolgotrajnega raziskovalnega procesa. Ni naključje, da so - kot poudari besedilo ob razstavi - razstavljene odtidve produkt raziskovalnega procesa, ki ga Vindiš vleče, nadgrajuje, pogloblja itn. med zaključevanjem svojega pedagoškega procesa. Da gre dejansko za odtidve/dokumente dolgotrajnega procesa, prav tako poudari besedilo ob razstavi, ki nekoliko odškrne vrata v moment nastajanja. Avtor objekte iz žice, najlona in voska, ki so hkrati

osrednji objekti fotografskih upodobitev, sistematično potaplja v vodo. Z manipulacijo s svetlobo, senco in temo pa ustvarja ambiente, celotne ekosisteme, v katerih ti isti objekti (za)živijo. Postopek je v neposredni zvezi s taktiko antropomorfizacije; ne le da gre za ustvarjanje končnih produktov, preko katerih se bo v procesu recepcije "sprožil" ta isti psihološki proces v obliki pripisovanja človeških lastnosti nečloveškim akterjem, sprožanja empatije do neživih predmetov ipd. Sam proces se lahko "sproži", ker ga avtor v ustvarjalnem procesu vzame (dovolj) "strogo zares", ker med ustvarjalnoraziskovalnim procesom dejansko v nekakšni pygmalionski maniri razvije specifično empatično etično-politično relacionalnost do tega vsaj deloma avtonomnega neživega, ki mu nastaja pod rokami. Specifična oblika relacionalnosti je namreč tista, ki (še) vzpostavi pogoje za avtonomijo - v tem primeru upodobljenega neživega. In ravno na tem mestu se poglobljena antropomorfizacija v nekem smislu sprevrže, nakaže, morebiti celo izsili neki presežek: vsaj deloma v smer dekonstrukcije hegemonije antropocentrizma.

Tadej Vindiš, iz fotografske serije Figure brez naslova (detajl) (Kaja Kraner)